

BROCHURE

ALGEMENE BOUWPLAATSKOSTEN

MODEL 2023

update van 2018, geïntegreerd model

Aangeboden door:

Colofon

© 2023 NVBK / Bouwend Nederland / Techniek Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Aansprakelijkheid

Hoewel het model ABK 2023 met de grootst mogelijk zorg is samengesteld, blijft het een model dat bedoeld is richting te geven. Derhalve aanvaarden NVBK, Bouwend Nederland, Techniek Nederland, de leden van de werkgroep en andere daarbij betrokken personen of instanties geen enkele aansprakelijkheid uit welke hoofde dan ook die op welke wijze dan ook het directe of indirecte gevolg is van het gebruik van dit model. Gebruik van het model ABK 2023 komt derhalve geheel voor eigen rekening en risico.

NVBK

Nederlandse Vereniging van Bouwkostendeskundigen
Postbus 1058
3860 BB Nijkerk
Tel. 033 247 3474
E: secretariaat@nvbk.nl
W: www.nvbk.nl

Bouwend Nederland

De vereniging van bouw- en infrabedrijven
Postbus 340
2700 AH Zoetermeer
Tel. 079 3 252 252
E: info@bouwendnederland.nl
W: www.bouwendnederland.nl

Techniek Nederland

De vereniging van technisch dienstverleners en installatiebedrijven
Korenmolenaar 4
3447 GG Woerden
Tel. 088 543 2650
E: info@technieknederland.nl
W: www.technieknederland.nl

Voorwoord

Voor u ligt het gezamenlijke model Algemene bouwplaatskosten (ABK) dat is opgesteld door de Nederlandse Vereniging van Bouwkostendeskundigen (NVBK), Bouwend Nederland en Techniek Nederland. ABK zijn kosten die direct samenhangen met het bouwproject, maar geen direct verband hebben met de onderdelen van het bouwobject. ABK zijn kosten van voorzieningen, productiemiddelen en daaraan verbonden arbeid die in het project worden gebruikt, niet direct aan onderdelen van het bouwobject kunnen worden toegerekend en die niet in het project achterblijven.

In de praktijk is regelmatig discussie over de inhoud van de begroting van de kosten op de bouwplaats die niet specifiek voor een bouwdeel of element worden gemaakt. De NVBK heeft daarom jaren geleden het initiatief genomen om met Bouwend Nederland een gezamenlijk ABK-model op te stellen. Dit heeft geleid tot het ABK-model 2018. In 2023 heeft Techniek Nederland met NVBK en Bouwend Nederland contact opgenomen om de mogelijkheden te bespreken voor een geïntegreerd en geactualiseerd model. Immers, het zou mooi zijn als de NVBK als adviseur, Bouwend Nederland en Techniek Nederland als uitvoerende partijen het gezamenlijk eens zijn over het ABK-model en de rubricering van de ABK. Het resultaat van deze samenwerking ligt voor u.

Bij het opstellen van het gezamenlijke ABK-model in 2018 en in 2023 is de NEN-commissie van NEN 2699:2017 om advies gevraagd. Bij een volgende update van NEN 2699 zal het ABK-model 2023 worden overgenomen in de NEN 2699. Bij het opstellen van het ABK-model 2023 is een inhoudelijke bijdrage geleverd door leden van NVBK, Bouwend Nederland en Techniek Nederland via een werk- en klankbordgroep. Daarnaast is om advies gevraagd bij bouwkostendeskundigen die lid zijn van commissies bij DACE en CROW om zo tot een goede aansluiting te komen op het ABK-model in de civiele techniek en gebouwgebonden industrie. De NVBK, Bouwend Nederland en Techniek Nederland danken deze deskundigen voor hun waardevolle adviezen en constructieve bijdrage.

Deze brochure is een gezamenlijke uitgave van de NVBK, Bouwend Nederland en Techniek Nederland. Het model ABK 2023 wordt ondersteund door de Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus (BNA). De NVBK, Bouwend Nederland en Techniek Nederland hopen met deze brochure een bijdrage te leveren aan het eenduidig opstellen van begrotingen van Algemene bouwplaatskosten. Het model ABK 2023 is richtinggevend, maar niet uitputtend. Suggesties voor verbeteringen zijn welkom.

November 2023, NVBK/ Bouwend Nederland/ Techniek Nederland

Inhoud

Colofon	2
Voorwoord	3
1. Aanleiding en doel nieuw model ABK	5
2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Definitie ABK	6
2.3 De plaats van ABK binnen NEN 2699	7
2.4 De plaats van de ABK in breder perspectief	8
2.5 Algemene kosten en Algemene bouwplaatskosten	11
2.6 Actuele ontwikkelingen i.r.t. algemene bouwplaatskosten	11
3. Model ABK	14
3.1 Rubricering	14
3.2 Model ABK	14
3.3 Bijzondere ABK (rubriek 7)	22
3.4 Niet tot ABK behorende kosten	22
Bijlage I: Rubricering van de investeringskosten volgens NEN 2699	24
Bijlage II: Verklarende woordenlijst en literatuurlijst	26
Bijlage III: Overzicht werk- en klankbordgroep	29

1. Aanleiding en doel nieuw model ABK

Algemene bouwplaatskosten (ABK) zijn kosten die direct samenhangen met het bouwproject, maar geen direct verband hebben met de onderdelen van het bouwobject. In de praktijk is lang niet altijd duidelijk welke kosten onder algemene bouwplaatskosten vallen. Daarnaast zijn er de afgelopen jaren door innovatie van het bouwproces, zoals BIM, nieuwe kostensoorten bij gekomen die tot de ABK kunnen worden gerekend. Ook zijn uitvoerende partijen tegenwoordig veelal actief in de fase voorafgaand aan uitvoering. Hierdoor is niet altijd duidelijk waar de knip zit tussen ontwerp- en uitvoeringskosten.

De Nederlandse Vereniging van Bouwkostendeskundigen (NVBK) en Bouwend Nederland hebben in het verleden rapporten uitgegeven met ieder een eigen model ABK. Om discussies over de ABK in de praktijk te reduceren, heeft de NVBK Bouwend Nederland gevraagd om gezamenlijk op te trekken in het integreren en actualiseren van de ABK-modellen van beide verenigingen. Om tot een breed gedragen model te komen, is ook aangesloten bij de indeling van NEN 2699. Dit heeft geleid tot de brochure Model Algemene bouwplaatskosten 2018. In 2023 heeft Techniek Nederland met NVBK en Bouwend Nederland contact opgenomen om de mogelijkheden te bespreken voor een geïntegreerd en geactualiseerd model. Het resultaat hiervan is verwerkt in de voorliggende brochure Model Algemene bouwplaatskosten 2023. Ten opzichte van het model 2018 zijn er geen wezenlijke wijzigingen doorgevoerd. Het basismodel is vergelijkbaar met het model uit 2018. Ten opzichte van het model 2018 zijn enkele begrippen toegevoegd die gehanteerd worden in de technieksector, actualisaties op basis van nieuwe ontwikkelingen en zijn verduidelijkingen in teksten van de brochure aangebracht.

Doel van het nieuwe model ABK is eenduidigheid in de sector ten aanzien van welke kosten tot de ABK behoren en nauwkeuriger toekenning van de ABK, waardoor er minder discussie in de praktijk is. Daarbij is rekening gehouden met de gangbare praktijk en is er ook een indeling gemaakt die voor (nagenoeg) alle bouwprojecten bruikbaar is. Opdrachtgevende en opdrachtnemende partijen worden dan ook opgeroepen dit nieuwe model ABK te hanteren.

Gezien de snelheid van nieuwe ontwikkelingen in de ontwerp-, bouw en technieksector is het ABK-model echter blijvend in ontwikkeling. De werkgroep heeft dan ook geconstateerd dat het ABK-model periodiek (lees: sneller dan voorheen) op onderdelen geactualiseerd dient te worden. In hoofdstuk 2, paragraaf 6, zijn actuele ontwikkelingen toegelicht.

Leeswijzer: in hoofdstuk 2 wordt het model ABK nader toegelicht met de uitgangspunten en gemaakte keuzes door de werk- en klankbordgroep. In hoofdstuk 3 volgt het ABK-model, een overzicht van bijzondere ABK en kosten die elders thuishoren. Separaat is een flyer met het ABK-model en voorbeelden per rubriek op de website van de NVBK, Bouwend Nederland en Techniek Nederland te downloaden.

2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de definitie, gemaakte keuzes en uitgangspunten voor het model Algemene bouwplaatskosten (ABK) toegelicht.

In de gehanteerde terminologie wordt steeds het begrip bouwkosten gehanteerd en niet het begrip aannemingssom. Ook wordt gesproken over opdrachtnemer en niet over aannemer. De begrippen aannemingssom en aannemer refereren aan een bepaalde organisatie van het bouwen, waarbij een partij het werk 'aanneemt' ter uitvoering terwijl een andere partij daartoe opdracht verleent. Een aannemingssom valt lang niet altijd samen met het begrip bouwkosten. Een aannemingssom kan bijvoorbeeld enerzijds alleen betrekking hebben op het bouwkundige werk, of alleen op de installaties. Anderzijds is soms ook een deel van de inrichting of van de bijkomende kosten in de aannemingssom opgenomen. Regelmatig worden werkzaamheden met betrekking tot het bouwrijp maken van het bouwterrein aan het bouwbedrijf opgedragen. Dat zijn geen bouwkosten, maar grondkosten: het bouwen begint op een bouwrijp terrein.

2.2 Definitie ABK

In de eerdere rapporten en brochures worden diverse benamingen en definities gebruikt. Wat betreft de titel wordt aangesloten bij de praktijk: "Algemene bouwplaatskosten", afgekort ABK. De definities die gebruikt worden, zijn in alle documenten verschillend, maar komen meestal op hetzelfde neer. Ook in de NEN 2699 is een definitie opgenomen:

Kosten van materieel en/of arbeid die nodig zijn voor de uitvoering van een bouwproject, voor zover deze kosten niet zijn verbonden aan middelen, zoals materialen, die op de bouwplaats bij oplevering achterblijven.

In deze brochure wordt de volgende (aanvullende) definitie gehanteerd:

ABK zijn kosten die direct samenhangen met het bouwproject, maar geen direct verband hebben met de onderdelen van het bouwobject. ABK zijn kosten van voorzieningen, productiemiddelen en daaraan verbonden arbeid die in het project worden gebruikt, niet direct aan onderdelen van het bouwobject kunnen worden toegerekend en die niet in het project achterblijven.

2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)

2.3 De plaats van ABK binnen NEN 2699

Om tot een breed gedragen model in de sector te komen, is aangesloten bij de indeling van NEN 2699: 2017. In de bijlage vindt u de onderdelen van NEN 2699. Het onderdeel ABK valt binnen NEN 2699 onder het cluster B5. Omdat het hele cluster B5 van de NEN 2699 niet alleen uitvoeringskosten bevat, maar alle kosten die niet direct toe te wijzen zijn aan een bouwdeel of element, is aan NEN verzocht de titel te wijzigen in 'Indirecte kosten'. Daarnaast is in overleg met NEN vastgesteld om het onderliggende niveau van elementencluster B5B opnieuw in te delen conform onderstaand overzicht. Hierbij zijn de kosten van het management en materieel uit elkaar gehaald en is de indeling aangepast op het ABK-model van deze publicatie. Ook de verdere indeling van rubriek B5 is iets aangepast, zodat deze beter aansluit op de gangbare praktijk. Er is overleg geweest met de betreffende subcommissie voor deze norm. Aan hen is gevraagd om bij een volgende update van NEN 2699 het ABK-model en de gewenste wijzigingen in B5B over te nemen. In figuur 1 zijn de voorgestelde wijzigingen van de werkgroep ABK in de NEN verwerkt.

Figuur 1. Plaatsing van ABK binnen NEN 2699

B	Bouwkosten	
5	Indirecte kosten	
A	Nader te detailleren	
99	Nader te detailleren (in voorlopige plannen niet nader gespecificeerd)	
B	Algemene bouwplaatskosten (ABK)	
01	Leidinggevend en ondersteunend personeel	
02	Voorzieningen personeel op de bouwplaats	
03	Inrichting en beheer van het bouwterrein	
04	Transport en logistiek	
05	Tijdelijke aansluitingen	
06	Inzet klein materieel	
07	Bijzondere ABK	
C	Coördinatiekosten	
01	Coördinatiekosten	
D	Algemene bedrijfskosten (AK)	
01	Algemene bedrijfskosten	
E	Winst en risico	
01	CAR/ DIC	
02	Winst en risico	
03	Afkoop risico van prijsstijgingen	

2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)

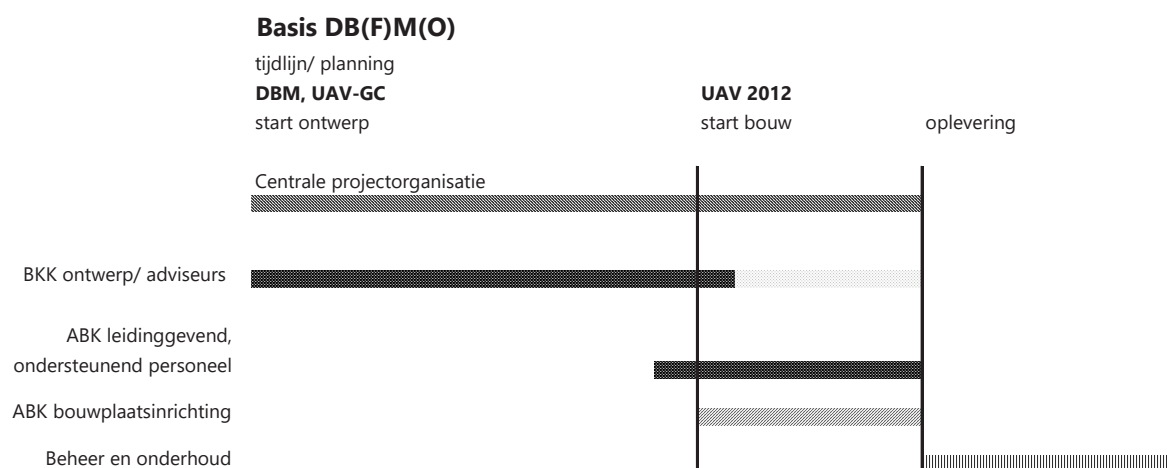
2.4 De plaats van de ABK in breder perspectief

Een beeld van de plaats van de ABK in de totale investerings- en exploitatiekosten van een bouwobject is weergegeven in figuur 3. Daaruit blijkt dat de ABK onderdeel zijn van de totale bouwkosten van een bouwobject. De totale bouwkosten maken onderdeel uit van de totale investerings- en exploitatiekosten van een bouwobject.

Ontwikkelingen in het bouwproces, zoals het verschuiven van uitvoerende partijen richting de ontwerpfase en het gebruik van BIM, zorgen in de praktijk voor onduidelijkheid over de juiste plek voor het opnemen van bijvoorbeeld de ontwerpkosten. Deze ontwikkelingen zijn gerelateerd aan de gekozen contractvorm en de daarbij behorende voorwaarden. Bij het opstellen van het nieuwe ABK-model is hiermee rekening gehouden. In de lijn van NEN 2699 zijn de ABK onderdeel van de Bouwkosten en Bijkomende kosten (BKK) onderdeel van de Investeringskosten. Zie onderstaande figuren voor een grafische weergave.

Bijkomende kosten van een bouwproject zijn de kosten die niet direct verband houden met de bouw zelf, maar toch noodzakelijk zijn om het bouwproject te realiseren. De bijkomende kosten hebben betrekking op het voorbereidingstraject. Deze kosten zijn sterk afhankelijk van hoe de opdrachtgever het bouwproject in de markt wil zetten. Bij een UAV 2012 contract (bestek en tekeningen) zijn er voor de opdrachtnemers geen bijkomende kosten. Een en ander is afhankelijk van wat er in de algemene voorwaarden wordt beschreven (zie figuur 2. Bijkomende kosten). Bij een DB(F)M(O) en UAV-GC contract ligt het voorbereidingstraject bij de opdrachtnemer. Bijkomende kosten omvatten onder andere honoraria (architecten, ingenieurs, adviseurs), verzekeringen, (definitieve) NUTS aansluitingen, vergunningen, leges, heffingen, conditionering, administratieve kosten, juridische kosten, etc.

Figuur 2. Bijkomende kosten (BKK)

Ter verduidelijking volgt een tweetal voorbeelden:

- BIM modellering, engineering en coördinatie komen zowel voor in de ontwerpfase als in de uitvoeringsfase. De kosten voor de ontwerpfase moeten opgenomen worden in de bijkomende kosten, die voor de uitvoeringsfase in de ABK.
- Ecologie is een aspect dat door afname van bouwruimte en toename van het duurzaamheidsbesef binnen de maatschappij een belangrijker plaats krijgt. De kosten voor een ecologisch advies en een nulmeting horen thuis in de bijkomende kosten.

2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)

Figuur 3. De plaats van ABK in breder perspectief

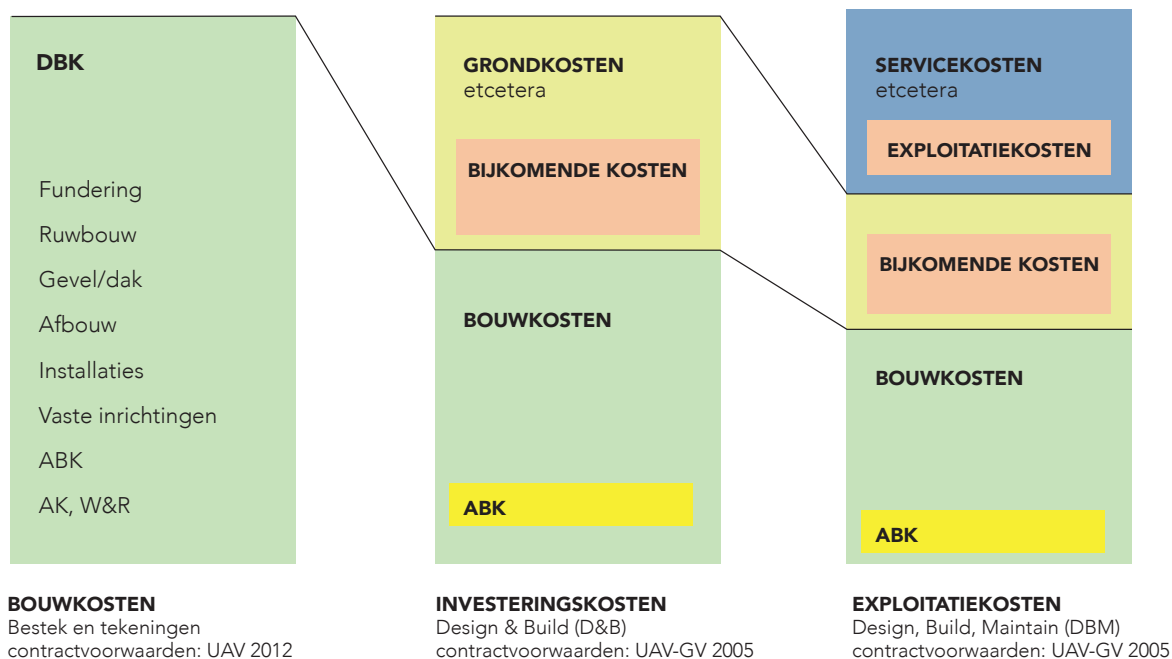
		NEN 2699-rubriek	Kostensoort
EXPLOITATIEKOSTEN Contractvorm: Design, Build, Maintain (DBM) UAV-GC 2005	INVESTERINGSKOSTEN Contractvorm: Design & Build (D&B) UAV-GC 2005	BOUWKOSTEN Contractvorm: Bestek & Tekening UAV 2012	A Grondkosten Grondkosten Subtotaal Grondkosten
			B Bouwkosten Directe bouwkosten Bouwkundige werken 2 Installaties 3 Vaste inrichting 4 Terrein Subtotaal Directe bouwkosten Indirecte bouwkosten 5 A Nader te detailleren (indien nodig) B Algemene bouwplaatskosten (ABK) 01 - Leidinggevend en ondersteunend personeel 02 - Voorzieningen personeel op de bouwplaats 03 - Inrichting en beheer van het bouwterrein 04 - Transport en logistiek 05 - Tijdelijke aansluitingen 06 - Inzet klein materieel 07 - Bijzondere ABK (specials) C Coördinatiekosten D Algemene bedrijfskosten (AK) E Winst en Risico Subtotaal Indirecte bouwkosten Totale bouwkosten
			C Inrichtingskosten Inrichtingskosten Subtotaal Inrichtingskosten
			D Bijkomende kosten Bijkomende kosten Subtotaal Bijkomende kosten
			E Onvoorzien Onvoorzien Subtotaal Onvoorzien
			F Belastingen Belastingen Subtotaal Belastingen
			G Financiering Financiering Subtotaal Financiering
			X Exploitatiekosten Exploitatiekosten Subtotaal Exploitatiekosten
			Z Baten Baten Subtotaal Baten
			Totale investerings- en exploitatiekosten

De contractvorm is van invloed op de plaatsing van kosten. In DBFMO contractvormen, of afgeleiden daarvan, komt steeds vaker een M-component voor in de vorm van meerjarig onderhoud. Beheer en onderhoud en wat daar voor nodig is, valt op zichzelf buiten het kader van deze brochure (zijnde exploitatiekosten). Wat wel binnen het kader valt, is het (voorbereidend) gedeelte van beheer en onderhoud dat uitgevoerd wordt in de ontwerp- en realisatiefase van een project. In de ontwerpfase vinden werkzaamheden plaats die thuishoren in de bijkomende kosten. Hierbij valt te denken aan het uitwerken van een onderhoudsstrategie, opzetten en opwaarderen van TOM's en TCO's, uitwerken en afstemmen van materiaaladviezen en ontwerpreviews. In de realisatiefase vinden werkzaamheden plaats die thuishoren in de ABK. Zoals 'promoten' en bewaken van het gedachtengoed uit de ontwerpfase en het informeren, afstemmen en overdragen aan de klant of gebruiker.

2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)

Indien het bovenstaande wordt uitgezet in de scope van de aanbiedingsomvang in % dan kan dit als volgt worden weergegeven:

Figuur 4. Contractvormen

Toelichting figuur 4: de aanbiedende partij stelt afhankelijk van de contractvorm een aanbiedingsprijs op. Stel, deze wordt op 100% gesteld, dan zal de opbouw van de aanbiedingsprijs afhankelijk van de scope (contractvorm) worden bepaald. NB: dit figuur geeft dus niet een verschuiving in kosten weer, maar wel een procentuele verschuiving in scope op basis van de contractvorm.

2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)

2.5 Algemene kosten en Algemene bouwplaatskosten

Algemene (bedrijfs)kosten (AK) omvatten alle indirecte kosten die op grond van het ontbreken van een (direct of indirect) verband met het bouwwerk, dan wel uit overwegingen van praktische doelmatigheid, niet aan bouwwerken kunnen worden doorberekend.

Voor kostensoorten die onder de algemene kosten vallen, wordt verwezen naar het model dat wordt gehanteerd in het jaarlijks onderzoek van het Economisch Instituut voor de Bouw (www.eib.nl) naar de hoogte van algemene kosten.

Op het terrein van AK en ABK zijn er op enkele posten in de praktijk onduidelijkheden waar deze worden geplaatst. Een voorbeeld is calculatie: bij calculatie wordt in het AK-model van het Economisch Instituut voor de Bouw een scheidingslijn aangegeven bij verkregen/ niet verkregen werken; kosten calculatiewerkzaamheden bij verkregen werken worden doorgeboekt naar de ABK en kosten calculatiewerkzaamheden van niet verkregen werken vallen in de AK. Gangbare praktijk is echter dat alle kosten rondom calculatie ten tijde van een aanbesteding in de AK vallen en calculatiewerkzaamheden voor contractbewaking in de ABK vallen.

Voor dit nieuwe ABK-model wordt als richtlijn gehanteerd om kosten behorende bij het project zoveel als mogelijk door te belasten in de lijn met model AK van het EIB, mits dit praktisch doelmatig is, bijvoorbeeld door financieel administratieve lasten in relatie tot de grootte van een project.

2.6 Actuele ontwikkelingen i.r.t. algemene bouwplaatskosten

De ontwerp-, bouw en techniekbranche is altijd in ontwikkeling en dat heeft invloed op de manier van beheersen en werken. Dit heeft ook invloed op bouwkosten en specifiek algemene bouwplaatskosten. Onderstaand zijn een aantal actuele ontwikkelingen toegelicht en hoe hiermee omgegaan kan worden binnen de algemene bouwplaatskosten.

Constructieve Veiligheid

Studie naar ongevallen heeft ertoe geleid dat er meer aandacht is voor het voorkomen van instortingen en de daarbij optredende gevolgen. De kwaliteit van een (hulp)constructie bepaalt of een bouwwerk voldoende sterk en stabiel blijft tijdens zowel de bouw, intensief gebruik als bij extreme situaties. Het belang van Constructieve Veiligheid loopt door vanaf een initiatief tot bouwen tot en met de sloop van dat bouwwerk. Het kan naast de plichten uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) ook gezien worden als de maatschappelijke plicht van een opdrachtgever om Constructieve Veiligheid door de gehele levensloop van een bouwwerk te beheersen.

In die gevallen wordt contractmatig bepaald hoe de rollen in het kader van Constructieve Veiligheid ingevuld worden. Bij de invulling in het kader van de ABK kan worden gedacht aan Coördinerend Constructeur, Engineeringscoördinator, Deelconstructeur(s). Uiteraard worden er door deze functionarissen producten gemaakt en gebruikt. Vaak wordt de rol van Coördinerend Constructeur door de Hoofdconstructeur ingevuld of contractueel toegeschreven naar de opdrachtnemer. In het laatste geval is het een scopeverplichting voor de opdrachtnemer, dus in principe DBK. De rol van Engineeringscoördinator ligt wel altijd bij de opdrachtnemer. Deze zal afhankelijk van de complexiteit van het bouwwerk uitgevoerd worden als combineringsrol door iemand die al is opgenomen onder rubriek 1 van het ABK-model. Bij de complexere projecten zal een aparte functionaris ingezet worden die dan in rubriek 1.4 van het ABK-model wordt ondergebracht.

2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)

Invloed van de hoogte tabel in het Bbl

Studie naar ongevallen heeft ertoe geleid dat er meer aandacht is voor arbeids- en omgevingsveiligheid op en om bouwplaatsen. In artikel 7.15.2 Bbl staat dat “bij het bouwen en slopen van een gebouw een veiligheidsafstand vrijgelaten moet worden volgens §6.2 van de Landelijke richtlijn Bouw- en sloopveiligheid”. In benoemde paragraaf wordt een verband gelegd tussen de hoogte van het gebouw en/of hijslast en de veiligheidsafstand die vrijgehouden moet worden. De impact van deze richtlijn laat zich dan ook meer voelen naar mate bouwwerken hoger zijn en/of op een kleinere bouwplaats gerealiseerd moeten worden, zoals bijvoorbeeld bij binnenstedelijke hoogbouw.

De invloed van deze veiligheidsafstanden is vaak complexe materie die uitvoeringstechnische maatwerkoplossingen vraagt, bijvoorbeeld wanneer de veiligheidsafstand de grens van het bouwterrein overschrijdt. Te nemen maatregelen, zoals bijvoorbeeld vangschotten, steigergaas, verkeersregelaar, kunnen gewoon op de verschillende plaatsen bij de betreffende ABK rubriek van de maatregel geplaatst worden. Als voorbeeld hoort een verkeersregelaar thuis in rubriek 3.4 Verkeersvoorzieningen. Nu zijn er ook de zeer complexe projecten met navenante maatregelen. In die gevallen is het aan te raden om de kosten onder te brengen in rubriek 7 Bijzondere ABK (specials), dus op niveau 4 volgens NEN2699, B5B07.. (zie Figuur 3, waarbij de ..-omschrijving op de niveaus 5 en/of 6 zelf te bepalen is.

Emissiearme bouwplaats

Wereldwijde invloeden door de mensheid op het klimaat zijn aanleiding om bewuster bezig te zijn met de wereld waarin wij leven. Daardoor is op politiek niveau besloten om schadelijke emissies omlaag te brengen. Ook de ontwerp-, bouw en technieksector heeft hierin zijn rol te pakken.

Reductie van emissies kan op velerlei stoffen betrekking hebben, denk aan: CO₂, Nox, fijne deeltjes, HC, Co, PAK, enz. De reductie kan vormgegeven worden door het verminderen van het aantal transporten, inzet van (zwaar)materieel, (terrein)inrichting, soort energiedrager, veiligheid, e.d.

In vrijwel alle gevallen zijn de maatregelen onder te brengen in de ABK rubrieken 2 t/m 6.

Enkele voorbeelden betreffen:

- Zonnepanelen op een bouwkeet > rubriek 2.1
- Tijdelijke accommodaties, laadpalen voor elektrisch materieel > rubriek 5.2
- Elektra, Laadplein voor veel (en groot) materieel > rubriek 7 Bijzondere ABK (specials), dus op niveau 4 volgens NEN2699, B5B07.. (zie Figuur 3, waarbij de ..-omschrijving op de niveaus 5 en/of 6 zelf te bepalen is).

Wet kwaliteitsborging

De Wet kwaliteitsborging (Wkb) heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Daarnaast wordt de aansprakelijkheid van opdrachtnemers ten opzichte van professionele en particuliere opdrachtgevers uitgebreid. De Wkb gaat waarschijnlijk stapsgewijs ingevoerd worden. De invoering van deze wet heeft aanzienlijke consequenties voor de bedrijfsvoering en het aantonen van de kwaliteit van het bouwwerk. Ten aanzien van de algemene bouwplaatskosten zullen werkzaamheden t.b.v. voorbereiding en begeleiding van de kwaliteitsborger kosten zijn die in de ABK vallen.

2. Model Algemene bouwplaatskosten (ABK)

Veiligheid

Het belang van veiligheid wordt steeds groter en geldt voor (vrijwel) alle projecten in de bouw- en technieksector. Daarbij komt dat het 'speelveld' complex is, denk aan bouwveiligheid, constructieve veiligheid, brandveiligheid, omgevingsveiligheid, procesveiligheid, enz. Onderdelen of aspecten met betrekking tot veiligheid komen verspreid door het gehele ABK-model voor. Dit vraagt om een nadere toelichting.

Veiligheid is niet alleen een aspect van de opdrachtnemer, maar ook van opdrachtgever en overheid. De overheid stelt wettelijke regels en deze vormen de ondergrens. Veel opdrachtgevers hebben daar bovenop nog aanvullende regels. Er bestaat verschil in regels voor woningbouw, utiliteitsbouw, civiele bouw, industriebouw, enz. Er kan ook gedacht worden aan het verschil tussen verbouw en nieuwbouw.

Waar is een en ander in het ABK-model ondergebracht:

- Als voor het organiseren en/of bewaken van veiligheid mensen nodig zijn, worden deze opgenomen in Rubriek 1 Leidinggevend en ondersteunend personeel. Hierbij kan een rol, bijvoorbeeld die van V&G-coördinator, ook door een andere functionaris binnen het projectteam worden ingevuld (bijvoorbeeld door een uitvoerder).
- Gaat het om voorzieningen voor personeel op de bouwplaats (en dan met name gericht op de keet), dan worden deze geplaatst in Rubriek 2.3 Voorzieningen voor VGWM.
- Veiligheidszaken voor het bouwwerk zelf staan verspreid in Rubriek 3 Inrichtingen beheer van het bouwterrein. Onder: 3.3 Looproutes, 3.4 verkeersregelaar, 3.5 veiligheid omgeving en Doorloopcontainers en geheel 3.9 Veiligheidsvoorzieningen (waarbij de hier bedoelde Veiligheidsmedewerker de medewerker op de bouwplaats is).
- Bij Rubriek 4 kan worden gedacht aan de hijsbegeleiders onder de kranen.
- Tot slot worden in Rubriek 7 de specifieke veiligheidseisen vertaald, zoals die bijvoorbeeld op kunnen treden bij projecten aan het spoor of in de industriebouw.

Door de werkgroep wordt het vasthouden aan bestaande Rubrieken van groter belang gevonden als het creëren van een aparte Rubriek Veiligheid.

3. Model ABK

3.1 Rubricering

Het model ABK, dat aan de bepaling van de ABK ten grondslag ligt, onderscheidt de ABK naar projectkenmerken, aard van de voorzieningen en kostenkenmerken. De projectkenmerken (type, aard en grootte) zijn ondergebracht in Rubriek 0 van het model. De bouwplaatsfuncties zijn onderverdeeld naar rubriek 1 tot en met 7:

Rubriek 0: Algemene projectgegevens
Rubriek 1: Leidinggevend en ondersteunend personeel
Rubriek 2: Voorzieningen personeel op de bouwplaats
Rubriek 3: Inrichting en beheer van het bouwterrein
Rubriek 4: Transport en logistiek
Rubriek 5: Tijdelijke aansluitingen
Rubriek 6: Inzet klein materieel
Rubriek 7: Bijzondere ABK (specials)

Rubriek 1 bestaat alleen uit tijdgebonden kosten. De rubrieken 2 tot en met 7 bestaan uit kosten van voorzieningen die eenmalig zijn en uit kosten die samenhangen met de duur van het gebruik van voorzieningen (tijdgebonden). In paragraaf 3.3 wordt ingegaan op bijzondere ABK. In paragraaf 3.4 wordt ingegaan op kosten die gerelateerd zijn aan de ABK, maar die toegekend dienen te worden aan andere elementen binnen het totaal van het ontwerp- en bouwtraject.

3.2 Model ABK

Onderstaand is het model ABK 2023 met hoofd- en sub-rubrieken weergegeven. De onderstaande voorbeelden per rubriek en sub-rubriek zijn richtinggevend, maar niet uitputtend.

Rubriek 0

EK TGK

EK – Eenmalige kosten / TGK – Tijdgebonden kosten

Algemene projectgegevens

Algemene gegevens (geen kosten)

0.1 Projectgegevens

Totaalm2 BVO	☐	☐
Bebouwd oppervlakm2	☐	☐
Geveloppervlakm2	☐	☐
Aantal woningenst	☐	☐
Aangehouden ontwerpdocumenten, planning en bouwplaatsinrichting (incl. datum)	☐	☐

0.2 Uitvoeringsduur

Engineering/ontwerpfase:	☐	☐
Start bouw :	☐	☐
Oplevering :	☐	☐
Onderbouw :	☐	☐
Bovenbouw :	☐	☐

0.3 Contractvorm

UAV 2012/UAV-GC/D&C/E&C	☐	☐
-------------------------	--------------------------	--------------------------

3. Model ABK

Rubriek 1

EK TGK

Leidinggevend en ondersteunend personeel

Loon- en salariskosten, inclusief reis- en onkostenvergoeding

1.1 Management

Projectdirectie

☐ ☒

Projectleiding

☐ ☒

1.2 Uitvoering

Uitvoering

☐ ☒

Montageleiding

☐ ☒

1.3 Bouwvoorbereiding

Werkvoorbereiding

☐ ☒

Contractbewaking

☐ ☒

BIM modellering/engineering/coördinatie uitvoeringsfase

☐ ☒

1.4 Ondersteunend personeel

Facilitaire/secretariële ondersteuning

☐ ☒

Projectadministratie

☐ ☒

KAM-coördinatie

☐ ☒

Systems engineering

☐ ☒

Commissioning

☐ ☒

Kwaliteitsbewaking

☐ ☒

Duurzaamheidsbewaking

☐ ☒

Veiligheidscoördinatie

☐ ☒

Kopers-/ bewonersbegeleiding

☐ ☒

Rubriek 2

EK TGK

Voorzieningen personeel op de bouwplaats

2.1 Tijdelijke accommodaties

Directie- en schafketen, units met voorzieningen

☒ ☒

Bouwkundige inrichting

☒ ☒

Inventaris

☒ ☒

Was- en kleedruimtes

☒ ☒

Tijdelijke toiletvoorzieningen

☒ ☒

Installatietechnische inrichting

☒ ☒

Schilderwerk, stoffering, zonwering

☒ ☐

Straatwerk t.b.v. keten en units

☒ ☐

Kantineverbruik, koffieverstrekking/automaat

☐ ☒

Schoonhouden keet

☐ ☒

Verbruikskosten

☐ ☒

bijv. kantoorbenodigdheden

3. Model ABK

2.2 Voorzieningen communicatie en databeheer

Communicatie-apparatuur	☒	☒
Data-verwerkingsapparatuur	☒	☒
Software	☐	☒
Multifunctional/kopieermachine/ printer	☐	☒
Kopieer- en lichtdrukkosten	☐	☒

2.3 Voorzieningen voor VGWM (veiligheid, gezondheid, welzijn en milieu)

Collectieve veiligheidsvoorzieningen zoals toolbox meeting, instructie veiligheid	☒	☒
Advieskosten veiligheid	☒	☒
Veiligheids- en gezondheidsplan uitvoeringsfase	☒	☐
Persoonlijke beschermingsmiddelen voor personeel en bezoekers	☒	☒
EHBO voorzieningen	☒	☐

Rubriek 3

EK TGK

Inrichting en beheer van het bouwterrein

3.1 Bouwterreininrichting en -ontruiming

Vergunning t.b.v. bouwterrein	☒	☐
Klic-melding	☒	☐
Bouwterrein: uitzetten, inrichten	☒	☐
Hoofdmaatvoering	☒	☐
Bouwbord (reclame)	☒	☐
Tijdelijke drainagevoorzieningen	☒	☐
Herstel openbare eigendommen	☒	☐
Beschermen bomen	☒	☐
Opruimen en schoonmaken tijdens de bouw	☐	☒

3.2 Afscheiding bouwterrein

Bouwterreinafscheiding zoals bouwhek, poort, schutting met valbeveiliging	☒	☒
---	-------------------------------------	-------------------------------------

3.3 Bouwwegen

Bouwwegen incl. grondwerk	☒	☐
Tijdelijke bruggen/duikers e.d.	☒	☒
Herstel definitieve bestrating	☒	☐
Opstelplaatsen laden, lossen, kraan	☒	☐
Parkeervoorziening personeel	☒	☒
Looproutes	☒	☒

3. Model ABK

3.4 Verkeersvoorzieningen		
Aanduidingsborden/verkeerslichten buiten bouwterrein	☐	☐
Aanduidingsborden bouwterrein	☐	☐
Aanduidingsborden in gebouwen	☐	☐
Verkeersregelaar	☐	☐
3.5 Voorzieningen omgeving		
Veiligheid omgeving	☐	☐
Vergunningen t.b.v. omgeving (bijv. in- uitrit, afsluiting weg i.v.m. grote stort)	☐	☐
Schoonhouden openbare weg	☐	☐
Precario gebruik openbaar terrein	☐	☐
Doorloop containers	☐	☐
3.6 Bouwafval		
Afvalcontainers (eigen en derden) incl. stortkosten	☐	☐
Vuilstortkoker	☐	☐
3.7 Ruimte voor opslag en voorbereiding van goederen		
Egaliseren terrein t.b.v. opslagplaatsen	☐	☐
Opslagcontainers en magazijnopslagloodsen	☐	☐
Magazijnbeheerder	☐	☐
Zaagloods	☐	☐
3.8 Bewaken bouwterrein/ accommodaties		
Beveiliging keten en bouwterrein incl. alarmopvolging	☐	☐
Toegangscontrolesysteem/bewaking (bijv. paspoort, aanwezigheid, veiligheidsfilm, container controle, personeelsadministratie)	☐	☐
3.9 Veiligheidsvoorzieningen		
Veiligheidsvoorzieningen bouw: bijv. vloerrandbeveiliging, trapgaten, valbeveiliging	☐	☐
Inspectiebezoeken	☐	☐
Veiligheidsmedewerker	☐	☐
Brandblusmiddelen, brancard, verbandtrommels, e.d.	☐	☐

3. Model ABK

3.10 Klimaatvoorzieningen

Klimaatschermen	☒	☒
Tijdelijke gevelafdichtingen	☒	☒
Bouwverwarmingsinstallatie	☒	☒
Doorwerkvoorzieningen	☐	☒
Vervangen verlichtingsornamenten en luchtbehandelingsfilters bij gebruik van definitieve installatie	☐	☒
Droogstoken gebouw t.b.v. voortgang in het werk	☐	☒
Afdek materiaal	☒	☒

3.11 Bescherming en schoonmaak

Tijdelijke beschermingen (trappen, vloer e.d)	☒	☐
Eindschoonmaak	☒	☐
Reinigen gevel i.v.m. garantie	☒	☐

3.12 Onderhoudsperiode

Nazorg en garantie tijdens de onderhoudsperiode	☒	☐
---	-------------------------------------	--------------------------

Rubriek 4

EK TGK

Transport en logistiek incl. arbeids-, verbruiks- en keuringskosten

4.1 Horizontaal transport

Traktoren	☐	☒
Plattewagens	☐	☒
Kruiwagens e.d.	☐	☒
Verreikers	☐	☒
Shovel/heftruck	☐	☒
Portaalkraan op rails	☒	☒
Transportploeg	☐	☒

4.2 Verticaal transport

Bouwliften	☒	☒
Personen/goederenliften incl. liftbediening	☒	☒
Tijdelijk gebruik definitieve liften incl. keuring en bescherming van de definitieve liften	☒	☒
Gevel montagesysteem	☒	☒

3. Model ABK

4.3 Vaste kranen

Torenkranen	☐	☐
Kraanfundatie	☐	☐
Hijsmiddelen	☐	☐
Hijsbegeleider	☐	☐
Kraanmachinist	☐	☐

4.4 Mobiele kranen

Telescoopkranen	☐	☐
Rupskranen	☐	☐
Vouwkransen	☐	☐
Hijsmiddelen	☐	☐
Hijsbegeleider	☐	☐

4.5 Klimmiddelen

Ladders	☐	☐
Tijdelijke trappentoren	☐	☐
Rolsteiger	☐	☐
Hoogwerker / schaarlift e.d.	☐	☐

4.6 Tijdelijke constructies

Tijdelijke (hulp)constructies incl. engineering	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------

4.7 Materieeltransport

Materieeltransport van en naar de bouwplaats	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------

Rubriek 5

EK TGK

Tijdelijke aansluitingen

5.1 Ontwerp tijdelijke aansluitingen

Ontwerpkosten tijdelijke installaties (reken- en tekenwerk)	☐	☐
Grondwerk	☐	☐

5.2 Elektra

Aansluitkosten	☐	☐
Distributienet bouwterrein en bouwwerk	☐	☐
Bouwverbruik (incl. vastrecht)	☐	☐
Provisorium (tijdelijke trafo-ruimte)	☐	☐
Aggregaat	☐	☐
Verlichtingsinstallatie	☐	☐
Lichtmasten	☐	☐

3. Model ABK

5.3 Water

Aansluitkosten	☒	☐
Distributienet bouwterrein en bouwwerk	☒	☒
Bouwverbruik (incl. vastrecht)	☐	☒
Watermeterput	☒	☒
Hydrofoorinstallatie	☒	☒
Materialen voor distributienet	☒	☒

5.4 Gas

Aansluitkosten	☒	☐
Distributienet bouwterrein	☒	☒
Bouwverbruik (incl. vastrecht)	☐	☒
Materialen voor distributienet	☒	☒
Keurings- en vergunningskosten	☒	☐
Propaan- of aardgasinstallatie en voorzieningen	☒	☒

5.5 Riolering

Bouwriolering	☒	☐
Aansluitkosten	☒	☒
Septic tank	☒	☒
Lozingskosten tijdelijk riool	☐	☒

5.6 Data

Communicatie- en/of datadistributienet	☒	☒
Netlijnen	☒	☒
Internetverbinding	☒	☒

3. Model ABK

Rubriek 6

EK TGK

Inzet klein materieel

6.1 Bewerkings- en verwerkingsmiddelen

Klein gereedschap: van elektrische boor-, schroef-, decoupeerzaag-machines t/m elektrische zaagtafels	☐	☐
Gebruiksmaterialen: bijv. zaagbladen, boren	☐	☐
Reparatie en onderhoud klein materieel	☐	☐
Keuringskosten klein materieel	☐	☐
Betonverwerkingsmiddelen: bijv. trilnaald en schuurmachine	☐	☐
Steenverwerkingsmiddelen: bijv. speciemolen, steenkruiwagens	☐	☐
Houtverwerkingsmiddelen: bijv. tafelzaagmachine, cirkelzaag	☐	☐
Metaalverwerkingsmiddelen: bijv. lasinstallatie, metaalverspaningsgereedschap	☐	☐
Glasverwerkingsmiddelen	☐	☐

6.2 Meetinstrumenten

Meetinstrumenten: bijv. waterpastoestel, theodoliet	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------

Rubriek 7

EK TGK

Bijzondere ABK (specials)

Bijzondere reis- en verblijfskosten (anders dan in rubriek 1): parkeerkosten, reiskosten (bijv. vanaf HUB transport naar binnenstedelijke locatie, busvervoer), verblijfskosten	☐	☐
Transitieterrein (HUB) waaronder hekken, precario, beveiliging, energie (incl. accommodaties)	☐	☐
Laadplein zwaar materieel	☐	☐
Inzet transporthelikopter	☐	☐
Centrale projectorganisatie bij combinatiewerken (koepel)	☐	☐
Zelfklimmende bouwloods	☐	☐
Bouwplaatsinrichting op oppervlaktewater	☐	☐
Specifieke veiligheidseisen	☐	☐

.....

3. Model ABK

Toelichting op enkele posten:

- Leidinggevend en ondersteunend personeel: in de ABK zitten functies die (in principe) direct op de bouwplaats aanwezig zijn t.b.v. realisatie.
- BIM modellering/ engineering/ coördinatie uitvoeringsfase: voor techniekbedrijven betreft dit ook het uitwerken van het beschikbare ontwerp naar het uitvoeringsontwerp.
- Onderhoudsperiode: dit betreft nazorg en garantie. Het is niet wettelijk, preventief en correctief onderhoud.
- Kranen: kraankosten die toebedeeld kunnen worden aan een specifiek onderdeel van de bouw worden in de directe kosten meegenomen. Bijvoorbeeld bij staalconstructies, prefab beton of houtconstructies. Kraankosten die niet toebedeeld kunnen worden aan een specifiek onderdeel van de bouw worden in de ABK meegenomen.
- Steigers inclusief eventuele voorzieningen: steigerwerk dat aan een specifiek bouwonderdeel kan worden toebedeeld, wordt in de directe kosten meegenomen. Bijvoorbeeld bij gevelwerk, kosten steigers compleet incl. netten, zeilen en afdakje (bijvoorbeeld stuc gevels).
- Verbruiks- en gebruiksmaterialen: verbruiksmaterialen (bijv. schroeven, draadnagels) vallen onder directe kosten en gebruiksmaterialen (bijv. zaagbladen) vallen onder ABK.

3.3 Bijzondere ABK (rubriek 7)

Kosten die voldoen aan de definitie ABK, dus thuishoren in één van de zes rubrieken, maar afwijken van omstandigheden zoals bij normale projecten gewoon zijn, worden bijzondere ABK (specials) genoemd. Deze geven bij normale plaatsing in de ABK een (substantiële) vervuiling van de te verwachten 'standaard' omvang. Bijzondere ABK zijn te plaatsen in Rubriek 7 van het ABK-model.

Ter verduidelijking volgen enkele voorbeelden:

- De bouwplaatsinrichting van bouwprojecten op oppervlaktewater.
- Spoorveiligheid en spoorgebonden materieel bij bijvoorbeeld treinstations. Bedrijven die werkzaamheden verrichten aan/ nabij het spoor zullen hun ABK inzet anders in hun begroting opnemen, bijvoorbeeld hun veiligheidsmedewerkers onder Rubriek 1 en hun zware spoormaterieel hoofdzakelijk in Rubriek 3 (al dan niet onder een apart sub-nummer).
- Inzet van transporthelikopter voor logistiek bij moeilijk bereikbaar project.
- Specifieke veiligheidsinzet bij industrieprojecten (bijvoorbeeld brandwachten, extra uitvoerder en veiligheidskundige per x aantal bouwplaatsmedewerkers, materieel met overdrukcabine, brandvertragende kleding, transportbegeleiders, enzovoort).
- Zelfklimmende bouwloods bij hoogbouw.
- Centrale projectorganisatie (ook wel bekend als koepelkosten) bij combinatiewerk en/ of grote werken.

3.4 Niet tot ABK behorende kosten

Regelmatig worden door het bouwbedrijf werkzaamheden verricht die niet tot de ABK behoren. In onderstaande tabel zijn hiervan een aantal voorbeelden gegeven, waarbij tevens is aangegeven in welke rubriek van de NEN 2699 deze geplaatst kunnen worden.

Daarnaast zijn in deze tabel onder 'Diverse bouwkosten' een aantal kostenposten weergegeven die soms onder bouwplaatskosten geplaatst worden, maar die onder de directe kosten in de begroting geplaatst zouden moeten worden. Een goed voorbeeld is verzekeringen, waarbij de CAR en DIC behoren tot NEN subrubriek B5E, PI-verzekeringen tot NEN subrubriek D2E en WA-verzekeringen tot de algemene kosten.

3. Model ABK

Figuur 6. Niet tot de ABK behorende kosten

Plaats volgens NEN 2699		Niet tot de ABK behorende kosten	Voorbeelden
hoofdrubriek	subrubriek		
Grondkosten	A2A	Kosten bouwrijp maken bouwterrein	Sloop bestaande opstallen
	A2A		Rooien bomen e.d.
	A2B		Saneren grond
Directe kosten	B1A	Diverse bouwkosten	Nulmeting, monitoring
	B1A		Bemaling incl. heffingen, leges, energiekosten
	B1A		Uitzetten gebouw
	B1A		Damwanden
	B1A-H		Maatvoering tijdens de bouw excl. hoofdmaatvoering
	B1A-H		'normale' reiskosten (in uurtarief)
	B1D		Steigerwerk
	B1A-H		Tijdelijke (hulp)constructies
	B1A		Luchtdichtheidsmetingen
	B5E		CAR, DIC
Algemene Kosten (AK)	B5D	Diverse kosten bouwbedrijf	Calculatie
	B5D		Inkoop
	B5D		Bankgaranties
	B5D		WA-verzekering
Bijkomende kosten	D2B	Ontwerp- en advieswerk	Honoraria (o.a. architect en adviseurs)
	D2B		Ontwerp-/procesbegeleiding
	D2B		Bouwteamfase opdrachtnemer
	D2B		BIM-werkzaamheden ontwerp
	D2B		Omgevingsmanager
	D2B		Veiligheids- en gezondheidsplan ontwerpfase
	D2B		Certificeringskosten bijv. energielabel, BREEAM en LEED
	D2B		Private bouwplantoetsing en kwaliteitsborging
	D2B		Ecologen
	D2B		Opnamerapport belendingen
Bijkomende kosten	D2C	Diverse bijkomende kosten	Aansluitkosten van definitieve situatie
	D2D		Leges bouw- en gebruiksvergunning
	D2H		Ontwikkelingskosten
	D2I		Verkoopkosten
	D2E		PI-verzekering

Bijlage I: Rubricering van de investeringskosten volgens NEN 2699

In de onderstaande figuur is de rubricering van de NEN 2699 weergegeven. De laatste versie van NEN2699 is te downloaden via connect.nen.nl.

Figuur 7. NEN 2699 niveau 1 en 2

A	GRONDKOSTEN
1	Inbreng grond (inclusief bestaande opstallen)
2	Sloopwerken — milieukosten
3	Infrastructurele voorzieningen
4	Bovenplanse verevening (kosten minus baten)
B	BOUWKOSTEN
1	Bouwkundige werken
2	Installaties
3	Vaste inrichtingen en voorzieningen
4	Terrein
5	Algemene uitvoeringskosten/diversen
C	INRICHTINGSKOSTEN
1	Bedrijfsinstallaties
2	Losse inrichtingen
D	BIJKOMENDE KOSTEN
1	Bijkomende kosten grond
2	Bijkomende kosten bouw
3	Bijkomende kosten inrichting
4	Aanloopkosten (bedrijfshuisvesting)
E	ONVOORZIEN
1	Onvoorzien
F	BELASTINGEN
1	Omzetbelasting
2	Bijzondere belastingen
G	FINANCIERING
1	Financieringskosten/rente (grond)
2	Financieringskosten/rente (bouw)

Bijlage I: Rubricering van de investeringskosten volgens NEN 2699

De complete rubricering van NEN 2699 onderscheidt 4 niveaus:

Niveau 1: Rubrieken

Niveau 2: Clusters

Niveau 3: Elementclusters

Niveau 4: Elementen

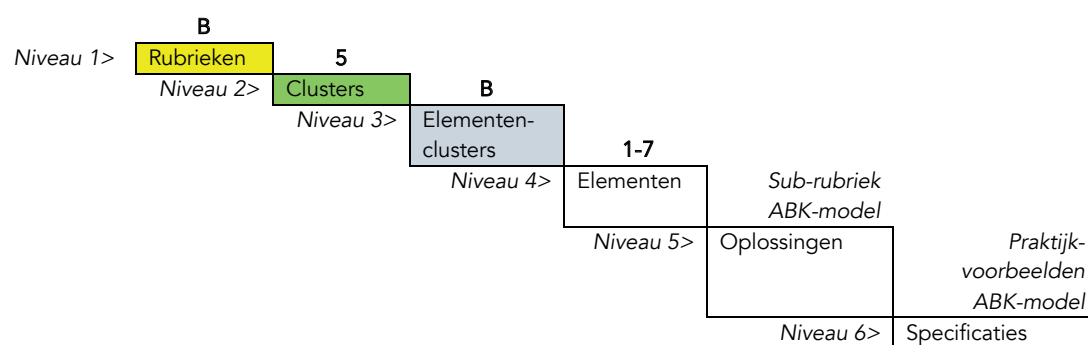
Onder deze niveaus benoemt NEN 2699 nog 2 niveaus:

Niveau 5: Technische oplossingen (van elementen)

Niveau 6: STABU-specificaties / Mamo-regels.

De inrichting van niveau 5 en 6 wordt door de norm vrijgelaten.

In het onderstaande schema zijn de verschillende niveaus weergegeven.

Bijlage II: Verklarende woordenlijst en literatuurlijst

Verklaring woorden/begrippen:

AK:	Algemene kosten omvatten alle indirecte kosten die op grond van het ontbreken van een (direct of indirect) verband met het bouwwerk, dan wel uit overwegingen van praktische doelmatigheid, niet aan bouwwerken kunnen worden doorberekend.
ABK:	Algemene bouwplaatskosten zijn kosten die direct samenhangen met het bouwproject, maar geen direct verband hebben met de onderdelen van het bouwobject. De ABK zijn kosten van voorzieningen, productiemiddelen en daaraan verbonden arbeid die in het project worden gebruikt, niet direct aan onderdelen van het bouwobject kunnen worden toegerekend en die niet in het project achterblijven.
Bbl:	Besluit bouwwerken leefomgeving (dit is gekoppeld aan de Omgevingswet en) bevat regels over veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en bruikbaarheid van bouwwerken. Daarnaast heeft het Bbl regels over de staat en het gebruik van een bouwwerk. Tevens over het uitvoeren van bouw- en sloopwerkzaamheden. Het is de opvolger van het Bouwbesluit.
BIM:	Het bouwwerkinformatiemodel, in het Engels Building Information Model, is een digitaal model van een bestaande en/of geplande constructie, opgebouwd uit objecten waaraan informatie is gekoppeld. Ook wel genoemd: Bouw Informatie Management, het proces (bijv. ISO 19650), het management van digitale informatie in de levenscyclus van bouwwerken.
BKK:	Bijkomende kosten zijn kosten die betrekking hebben op voorbereiding en begeleiding.
BREEAM:	Building Research Establishment Environmental Assessment Method Keurmerk voor duurzame vastgoedobjecten.
CAR:	Construction Allrisk verzekering is een schadeverzekering die schade dekt ontstaan gedurende het bouwen, oprichten, construeren en monteren van (bouw)werken.
Commissioning:	Commissioning is een proces om vast te leggen, te valideren en te garanderen dat aan alle functionele en gebouw prestatie-eisen van de opdrachtgever is voldaan en welke in het ontwerp zijn vastgelegd. Hierover vallen de kosten voor inbedrijfstelling, validatie en rapportage.
CPO:	Centrale projectorganisatie, voorheen ook koepelkosten. Dit zijn de kosten die betrekking hebben op de centrale projectorganisatie die nodig zijn om het project centraal aan te sturen, niet zijnde de kosten genoemd in de ABK.
CV:	Constructieve veiligheid. Een bouwwerk is bestand tegen krachten die tijdens de bouw, het gebruik en de sloop op het bouwwerk worden uitgeoefend en is zodanig dat bij een calamiteit voortschrijdende instorting van het bouwwerk wordt voorkomen. Voor meer informatie zie het Kennisportaal Constructieve Veiligheid.
DBK:	Directe Bouwkosten zijn kosten die direct verband houden met de onderdelen van het bouwobject.
DB(F)M(O):	Een Design, Build, (Finance), Maintain, (Operate) is een geïntegreerde contractvorm, waarbij de opdrachtnemer verantwoordelijk is voor het ontwerp en de bouw van een object, maar ook voor het onderhoud. Indien de opdrachtnemer tevens verantwoordelijk is voor de financiering, dan is er ook sprake van een F. Indien de opdrachtnemer tevens verantwoordelijk is voor de exploitatie, dan is er ook sprake van een O.

DIC:	Difference In Conditions. Indien een opdrachtgever zelf een CAR-verzekering sluit voor het werk, meldt de opdrachtnemer het werk bij zijn eigen verzekering af. Omdat de door de opdrachtgever afgesloten verzekering nooit volledig hetzelfde dekt als de verzekering die de opdrachtnemer normaal gesproken afsluit, worden de verschillen afgedekt middels een DIC-verzekering.
HUB:	Ook wel transitieterrein genoemd. Een HUB is het knooppunt in een netwerk waar de herverdeling van lading (of passagiers) plaatsvindt naar eindbestemmingen. Voor de bouw is het een methode om vervoersstromen van, met name projecten met een (te) kleine bouwplaats, te bundelen door middel van een zogenaamde 'HUB', waarbij bouwmaterialen, door de leveranciers geleverd, naar een opslaglocatie (de HUB) worden gebracht. Daar worden de materialen gebundeld, zoals ze in het bouwproces gebruikt worden, en just in time geleverd.
IBK:	Indirecte Bouwkosten zijn kosten die direct samenhangen met het bouwproject, maar geen direct verband hebben met de onderdelen van het bouwobject. (ABK, opslagen etc.)
Inspectiebezoek:	Instantie die keuringen verzorgt van groot materieel, zoals hijskranen, maar ook van handgereedschap en divers hulpmateriaal, zoals rolsteigers, schroefstempels en leuninghouders, en bijvoorbeeld vangnetten, daklichten of kooiladders beoordeelt.
KAM coördinator:	De KAM-coördinator (Kwaliteit, Arbeidsomstandigheden en Milieu) is als functionaris verantwoordelijk voor de kwaliteit, en de zorg voor het milieu binnen een bedrijf.
KLIC-melding:	KLIC is het Kabels en Leidingen Informatie Centrum dat wordt beheerd door het kadaster. De Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION), ook wel grondroerdersregeling genoemd, is een wet die op 1 juli in werking is getreden. Sinds 1 oktober 2008 is het verplicht om bij elke 'mechanische grondroering' een graafmelding bij het te doen.
Laadplein:	Plein met veel laadpunten (en bijbehorende infrastructuur) voor (zwaar) elektrisch materieel en eventueel ook personenauto's. Meestal gelegen buiten de bouwplaats.
LEED:	Leadership in Energy & Environmental Design. Certificering gericht op een duurzamere aanpak van het ontwerp, de uitvoering en het beheer van de gebouwde omgeving.
PI-verzekering:	Professional Indemnity Insurance of Bouw Ontwerp Verzekering (BOV). De aansprakelijkheidsverzekering voor de ontwerpende opdrachtnemer, BOV/PI, verzekert de opdrachtnemer tegen aansprakelijkheid voor schade aan een (bouw)werk, herstelkosten door gebreken in het (bouw)werk en de financiële gevolgschade die het gevolg is van fouten in een ontwerp waarvoor de opdrachtnemer aansprakelijk is.
Systems Engineering:	Systems Engineering is een werkmethode om op een gestructureerde wijze systemen te ontwikkelen, realiseren en beheren. Daarbij is aandacht voor stakeholders en beheersing van raakvlakken tussen disciplines in een project van belang. Hieronder vallen de kosten voor inrichten systeem, opstellen verificaties en rapportage.

TOM:	Trade Off Matrix, dit is een afwegingsmatrix van factoren die doorslaggevend kunnen zijn, zoals kosten, tijd, projectrisico's, milieuvriendelijkheid, wegingsfactoren enzovoort.
TCO:	Total Cost of Ownership, dit is een methode voor het bepalen van een totaalbedrag aan kosten voor een product gedurende de gehele levenscyclus/gebruiksperiode, dus van aanschaf tot het moment van afstand doen.
UAV:	Uniforme administratieve voorwaarden (UAV 2012).
UAV-GC:	Uniforme administratieve voorwaarden geïntegreerde contractvormen (UAV-GC).
Veiligheidsafst.	Veiligheidsafstand is een afstand samengesteld uit minimaal de bouwveiligheidszone, zo nodig vermeerderd met een hijszone en een hijsgebied. Voor meer informatie zie de landelijke richtlijn Bouw- en sloopveiligheid.
WA-verzekering:	Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering.
Wkb:	De Wet kwaliteitsborging (Wkb), een publiek-privaat stelsel, met als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren.

Geraadpleegde literatuur:

- NVBK brochure 'Indirecte en algemene bouwkosten 1997/1998'
- RRBouwrapport 140 'Algemene BouwplaatsKosten (ABK) van B&U-projecten 2010'
- RRBouwrapport 125 'Algemene kosten en aanbiedingskosten bij bouwbedrijven'
- Algemene kosten in het bouwbedrijf 2019-2021 van het Economisch Instituut voor de Bouw
- Elementenmethode '91 hoofdstuk 'Indirecte projectvoorzieningen'
- Gereviseerde elementenmethode '91 (2005)
- Nederlandse norm NEN 2699 (nl) Investerings- en exploitatiekosten van onroerende zaken - begripsomschrijvingen en indeling
- Landelijke richtlijn bouw- en sloopveiligheid, Versie 1.2 augustus 2018 van de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht
- Handboeken Calculatietijdnormen, Techniek Nederland, www.calculatietijdnormen.nl

Bijlage III: Overzicht werk- en klankbordgroep

Werkgroep:

Frank Michielen	AT Osborne, NVBK
Gerard Bijl	Visser & Smit Bouw, Bouwend Nederland
Jan van Ravenswaaij	Techniek Nederland
Marco van der Putten	Homij Technische Installaties, Techniek Nederland
Nicole van Kuijk	Vitruvius Bouwkostenadvies, NVBK
René Wagter	BKS Schagen, NVBK
Nathalie van Dalen	Bouwend Nederland
Yoei Verburgh	Techniek Nederland

Klankbordgroep:

Veel dank gaat uit naar de leden van NVBK, Bouwend Nederland en Techniek Nederland die tijdens het actualiseren van het nieuwe model ABK de werkgroep voorzien heeft van opbouwend commentaar ter verbetering van het model ABK. Daarbij gaat onze dank specifiek uit naar:

Bernd Karstenberg	Life Cycle Vision, lid commissie NEN 2699
Gert van Leeuwen	Techniek Nederland
Edwin Kannegieter	Heilijgers, Bouwend Nederland
Erik Schulte Fishedick	Witteveen+Bos, DACE (SIG GWW), CROW (werkgroep SSK), NVBK
Harrie Schutte	Dura Vermeer, Bouwend Nederland
Martina Dopper	Ballast Nedam, DACE (SIG GWW), Bouwend Nederland
Ruud Veld	AC Borst Bouw, Bouwend Nederland

Daarnaast gaat veel dank uit naar de leden van de commissie begroten en calculeren van Techniek Nederland.